

Devletler, Korku ve Silahların Kontrolü¹

States, Fear and Arms Control

Tolga OTABATMAZ· Hüseyin EMİROĞLU**

Makale Geliş Tarihi / Received :03.05.2022
Makale Kabul Tarihi / Accepted :23.05.2022

ÖZET

Bu makalenin amacı, devletlerin tehdit kavramını askeri anlamda algıladığı ve bundan dolayı güven kaybı yaşadıkları, güvenin tekrar inşa edilmesi için ise tehdit olarak görülen silahların kontrol edilmesinin önemli olduğunu ortaya koymaktır. Devletler, tarihleri boyunca yaşadıkları acı olayların neticesinde korku ve akabinde bir tehdit algısı oluştururlar. Bu algı çerçevesinde yaşanan güven kaybından dolayı ise diğer devletleri güvenlik sorunu olarak görmeye başlamaktadırlar. Devletlerin hissettiği korkular, diğer devletlerin sahip oldukları silahlardan kaynaklandığından dolayı silahların kontrol edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bir diğer deyişle silahların kontrolü, korkuların azalması ve güvenin tekrar inşa edilmesini sağlayabilir. Yani, devletlerin hissettikleri korkular silahlardan kaynaklandığından dolayı, silahların kontrol edilmesi de o korkuyu yenerek güven inşa etmenin yolu olarak ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kavramlar: *Korku, güven, AKKA, Viyana Belgesi, algı*

ABSTRACT

The purpose of this article is to put forth that governments have a military understanding of threat conception and thus experience loss of trust, and that it is important to control arms which are considered a threat to rebuild trust. The states develop a sense of fear and afterwards a threat perception as a result of the bitter events that they have experienced throughout their history. Due to the loss of trust which is experienced as a part of this perception, they begin to see other states as a security problem. It is crucial to control the arms, as the fears of the states stem from the arms of other states. In other words, the arms control may reduce fear and restore trust. That is, as the states' fears stem from the arms, the control of the arms emerges to be a way to build trust by overcoming that fear.

Keywords: *Fear, confidence, CFE, Vienna Document, perception*

¹ Tolga OTABATMAZ'a ait "Güvenikleştirme ve Güvenlik Dışlaştırma Kavramları Çerçevesinde Avrupa Konvansiyonel Kuvvetler Antlaşması ve Viyana Belgesinin Analizi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

· Doktora öğrencisi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, tolgaotabatmaz@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0332-4065

** Prof.Dr., Kırıkkale Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü, hemioglu9@gmail.com, ORCID: 0000-0001-9980-1083

GİRİŞ

Korku, insanlar arası ilişkileri olduğu gibi devletler arası ilişkileri de etkileyen önemli bir duygudur. Devletlerde bu duygu, tarihleri boyunca yaşadıkları deneyimler neticesinde ortaya çıkmakta ve kendini güvenlik algısı olarak göstermektedir. Yani, devletlerin güvenlik algıları aslında, o devletlerin tarihleri boyunca yaşamış oldukları acı olayların yaratmış olduğu korku duygusu neticesinde şekillenmiş algılardır. Askeri anlamda hissedilen korkular temelinde inşa edilmiş bu algılar ise devletlerin tehdit algıladıkları diğer devletlerle ilişkilerini olumsuz olarak etkilemektedirler. Bu durum, devletler arasındaki ilişkilerde temel problem olarak ortaya çıkmaktadır. Devletler, korkuyu her zaman yaşamaktadırlar fakat bu duyguyu en aza indirmek amacıyla da diğer devletlerle birlikte bir takım düzenlemeler ortaya koymaktadırlar. Bu düzenlemelerden bir tanesi de silahsızlanma/silahların kontrolüdür. Bu kapsamda, tarih boyunca silahsızlanma ve silahların kontrolü ile ilgili pek çok antlaşma hayata geçirilmiştir. Bu antlaşmalar her ne kadar sonuçta başarısız olmuş ve zaman zaman istenen sonucu verememişlerse de aslında askeri anlamda hissedilen korkuların giderilmesi veya azaltılması için henüz daha iyi bir yol bulunamamıştır. Bu konuda AKKA ve Viyana Belgesi, tarih boyunca hayata geçirilmiş antlaşmaların en başarılıları olarak göze çarpmaktadırlar. Makalede, devletlerin inşa etmiş oldukları korkuların azaltılmasında silahsızlanma/silahların kontrolü ile ilgili antlaşmaların rolü nedir sorusunun cevabı aranmaktadır.

Bu kapsamda iki adet hipotez belirlenmiştir. Bunlar;

- Devletlerin tehdit algılarının temelinde askeri tehditler yatmaktadır.
- Korkuların azaltılması ve güven inşası süreçlerinde silahların kontrolü önemli bir role sahiptir.

Makalede, yukarıda da belirtildiği gibi silahsızlanma/silahların kontrolü ile ilgili antlaşmaların, devletlerin hissettikleri korkunun azaltılmasında ve güven inşasındaki rollerinin ne olduğu incelenmektedir. Bu kapsamda, silahsızlanma/silahların kontrolünün ne olduğu açıklanmış, müteakiben tarihin en başarılı silahsızlanma/silahların kontrolü antlaşmaları olan AKKA ve Viyana Belgesi ile ilgili bilgi verilmiş, akabinde silahların kontrolü antlaşmalarının korkuların azaltılmasındaki rolleri tartışılmıştır. Bu kapsamda makalede, silahların kontrol edilmesinin korkuların azaltılmasında olumlu anlamda rolü olduğu savunulmaktadır. Yani makalede bağımsız değişken silahsızlanma/silahların kontrolü ile ilgili antlaşmalar, bağımlı değişken ise korkular ve algılardır.

Makalede, güvenliğin devletler arası etkileşim ve ilişkilerin sonucu ulaşılabilir bir amaç olduğu düşüncesi savunulmaktadır. Günümüzde devletler, güvenlik kavramını halen “ulusal güvenlik” anlayışı çerçevesinde değerlendirmektedirler ve bundan dolayı güvenlik konusunda ana aktörler olarak öne çıkmaktadırlar. Dolayısıyla makalenin analiz düzeyi devlet düzeyidir.

Bu noktada makalenin amacının, AKKA ve Viyana Belgesinin incelenmesinden ziyade silahsızlanma ve silahların kontrolü kavramlarının rollerinin incelenmesi olduğu unutulmamalıdır. AKKA ve Viyana Belgesinin incelenmelerinin sebebi, makale içerisinde verilen teorik yaklaşımın pratikteki yansımaları olmaları ve anlatılmak istenen konunun daha rahat anlaşılmasına verecekleri katkılardır.

Devletler, askeri tehditlerle ilgili olan antlaşmalardan zarar görmedikleri veya söz konusu antlaşmaların kendilerini kısıtladığını düşünmediklerinde antlaşmalardan çıkma teşebbüsünde bulunmamaktadırlar. Çünkü bu antlaşmalar sayesinde birbirleri hakkında bilgi edinmektedirler, ayrıca diyalog kurmak yoluyla birbirlerinin niyetlerini anlamaktadırlar. Bu durum ise güvenin inşasına katkı sağlamaktadır. Zira birbirleri hakkında bilgi sahibi olmayan devletlerin, birbirlerini tehdit olarak görme olasılıkları ilişki içerisinde olan devletlere göre daha fazladır.

Devletlerin yaşamış oldukları coğrafyaların farklı olması, farklı tehditlerle yüzyüze olmaları, farklı tarihi geçmişlere sahip olmaları, zaman zaman imzalamış oldukları antlaşmalar çerçevesinde sorunların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Çünkü devletler, sorunları kendi bakış açılarına göre anlamlandırmaktadırlar. Yani, devletlerin yaşadıkları korkular aralarında çatışmaya neden olabilmektedir.

Soğuk Savaş döneminde bloklar, güven inşası kapsamında farklı anlayışlara sahip olmuşlardır. Bu kapsamda, NATO için güven inşası, düşmanın niyeti konusundaki belirsizlik sebebiyle ortaya çıkan güvensizlik ile korkunun ortadan kaldırılması çerçevesinde ele alınmış ve şeffaflık, kısıtlama, doğrulama rejimine vurgu yapılmıştır. Varşova Paketi tarafından ise güven inşası, silahlanma yarışının durdurulması ve siyasi-bölgesel statükonun teyit edilmesi temelinde ele alınmıştır (Rittberger, Efinger ve Mendler, 2002: 102). Günümüze gelindiğinde de aynı durumun devam ettiği ve güven oluşumunda batı dünyası ile Rusya'nın farklı görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Şu anda, en başarılı silahsızlanma/silahların kontrolü antlaşmaları olan Viyana Belgesi ve AKKA'da yaşanan durum da bundan kaynaklanmaktadır.

AKKA ile Viyana Belgesinin güvenlik ve algılamalarla ilişkisi incelenmeden önce silahsızlanma ile silahların kontrolü konularının incelenmesi önemlidir.

Silahsızlanma ve silahların kontrolü kavramları arasındaki temel fark; "indirim" ve "kısıtlama" kelimelerinde gizlidir. Silahsızlanma indirim, silahların kontrolü ise kısıtlama ile ilgili kavramlardır. İndirim, silah sayılarının indirilmesine atıfta bulunmaktadır, buna mukabil kısıtlama ise silahların sayılarından ziyade kullanımları ile ilgilidir. Öyle ki, silahların kontrol edildiği bir durumda silah sayıları artış dahi gösterebilir (Booth, 1987: 140-141). Silahsızlanma, silahların kontrolünden sonraki bir aşamadır, silahsızlanmanın gerçekleştirilmesi için barışa ihtiyaç vardır. Silahların kontrolü, silahsızlanmaya göre daha fazla uygulanan bir kavram olarak öne çıkmaktadır. Silahların kontrolü ile istikrar, savaş riskinin azalması ve caydırıcılık sisteminin daha iyi çalışması sağlanabilmektedir (Brown, 1989: 286).

Silahsızlanma konusunda J.David Singer tarafından üç adet yaklaşım geliştirilmiştir. Bunlardan birincisi, insan zihnine hitap etmeyi amaçlayan, insanların eğitilmeleri ve anlayış oluşturmak vasıtasıyla çatışmaların ortadan kaldırılmasını amaçlayan "önce gerilimler" yaklaşımıdır. Bu yaklaşımda silahlara olan ihtiyacın azaltılması amaçlanmaktadır. İkinci olarak ise siyasi problemlerin çözülmesinden sonra silahsızlanmanın gerçekleştirilmesini amaçlayan "siyasi olarak anlaşma" yaklaşımıdır. Üçüncü olarak ise öncelikle silahsızlanma sürecinin başlatılması ve akabinde siyasi problemlerin çözülmesini amaçlayan "önce silahlar" yaklaşımıdır. Bu yaklaşıma göre, siyasi problemler sadece silahsızlanma süreci başlatıldıktan sonra çözülebilirler (Singer, aktaran: Booth K., 1987: 152-153). Rusya ve ABD/NATO'nun silahların kontrolü konusundaki yaklaşımları da Singer'ın "siyasi olarak anlaşma" ve "önce silahlar" yaklaşımları ile mantık olarak

aynıdır. Rusya “önce silahlar”, ABD/NATO ise “siyasi olarak anlaşma” yaklaşımına yakın politika yürütmektedir. Bu kapsamda makalenin analiz çerçevesi J.David Singer tarafından ortaya konulan yaklaşımdır.

Silahlar, kullanıldıkları yere göre anlam kazanmaktadırlar. Bu kapsamda, savaşta askeri bir araç olan silahlar, siyasi mücadelede ise siyasi bir araç olarak kullanılmaktadırlar (Kitching, 2003: 10). Dolayısıyla, devletlerin birbirlerinden algıladıkları tehditler silahların kontrolü üzerinde etkiye sahiptir çıkarımı yapılabilir. Bu kapsamda daha az tehdit algılanması daha kapsamlı sınırlamaların uygulanmasını sağlayabilir (Altmann, 2006: 124).

Güvenlik, diğer devletler ile işbirliği içerisinde sağlanabilecek bir kavram haline gelmiştir. Bundan dolayı, devletlerin sahip olduğu ulusal güvenlik mantığının tek başına güvenliği sağlayamayacağını kabul edilmesi önemlidir. Bu mantık, devletlerden biri güvendeyse diğeri de güvendedir şeklinde formüle edilebilir (Altes, 1989: 311-312). Yani güvenliğin, devletlerin karşılıklı çabaları sonucu elde edileceğinin kabul edilmesi olmazsa olmaz bir husustur (Altes, 1989: 315).

Silahlar, düşmana zarar vermek amacıyla üretilen araçlardır. Bu araçların kullanımları önceden kestirilemeyen ek zararlara ve maliyetlere yol açabilirler. Bu kapsamda düşünüldüğünde silahların kontrolünün amacının, silahlar kullanıldıkları takdirde oluşacak zararlar ve maliyetlerin azaltılması olduğu söylenebilir. Yani, silahların kontrolü ile ilgili olarak atılacak adımlar askeri anlamda alınan önlemlerden oluşur. Silahlar bir karar sonucunda üretilir, üretimi için araçlar edinilir, kullanımı için ise eğitimi verilir. Yani, silahların kontrolü sadece silahların kendileri ile alakalı olmayabilir ve silahlardan daha fazla bir anlam içerebilir (Morgan, 2012: 16-17).

Silahların kontrolü ile ulaşılabilecek bir takım amaçlar vardır. Bunlar, korkuların, savaş riskinin ve silahlanma yarışının azaltılması, devletler arası ilişkilerde öngörülebilirliğin artırılması, yeni silah tiplerinin geliştirilmesinin önlenmesi, devletlerin silahlı kuvvetleri arasındaki güç farkının azaltılması ve bu yolla istikrar sağlanması, barışçıl çözüm yollarının teşvik edilmesi, askeri harcamalardan artırılabilecek kaynakların ekonomik ve sosyal kalkınma için kullanılması, savaşlarda yıkımın azaltılması, çevrenin korunması, devletler arasında anlayış geliştirilmesidir (Goldblat, 2003: 11-12).

İç ve dış unsurlar, silahların kontrolü ile silahsızlanma kavramlarını etkilemektedir. Dış unsurlar, devletlerin güvenlik endişeleri, hali hazırdaki statükonun kabul edilme(me)si, denetimlerle ilgili olarak ortaya çıkan problemler (Ayman, 1994: 42-48), devletlerin takip ettikleri özel politikalar, milletler arası genel siyasi durum, askeri güçler arasındaki farklılıklar, silahsızlanma ve silahların kontrolü faaliyetlerinin yapılacağı kriterlerin belirlenmesi (Ayman, 1994: 53-57), müttefiklerin konuya ilişkin yaklaşımlarıdır (Sulfaro, 1989: 70-71). İç unsurlar ise ülkede yapılan genel seçimler, yönetici sınıfın sürekliliği, kamuoyunun silahsızlanma ve silahların kontrolü süreçlerine etkisi ve ekonomik konulardır (Ayman, 1994: 58-63).

Silahların kontrolü için devletlerin birbirine düşmanca niyet beslemediği algısına sahip olmak büyük önem taşımaktadır, bu algının oluşturulması güven inşası ile sağlanmaktadır. Bu noktada güven inşasının, rekabet ile ilgili değil düşmanca niyetlerle ilgili olduğunu belirtmekte fayda vardır. Bu inşanın temel amacı, siyasi hedeflere ulaşmak için askeri gücün kullanılmamasının sağlanmasıdır (MacIntosh, 1989: 42). Bilindiği üzere güvenlik sadece askeri yönü olan bir konu

değildir ve ekonomik, siyasi, sosyal yönleri de bulunmaktadır. Güven ve güvenlik artırıcı önlemlerin uygulanması için savaşın olmaması çok büyük önem taşımaktadır ve askeri olmayan önlemlerin uygulanması için barışa ihtiyaç vardır. Yani askeri anlamdaki önlemler güven ve güvenlik artırıcı önlemlerin en önemlisi olarak öne çıkmaktadır (Goldblat, 2003: 11). Güven ve güvenlik artırıcı önlemlerin bir takım özellikleri vardır. Bu özellikler; birliklerin kabiliyetlerinden ziyade hareketleriyle ilgilendirilir, askeri hareketliliğin niteliği hakkında bilgi alışverişini sağlarlar, devletleri savaş zamanı dışında ortaya çıkan gerilimlerin nedenlerinin ortadan kaldırılması, yanlış anlamalar veya hesaplamalar sebebiyle ortaya çıkmış olan tehlikelerin azaltılması için çalışmaya teşvik ederler, birbirini düşman gören devletlerin işbirliği alışkanlığı kazanmalarını teşvik ederler, çatışma dönemlerinde istikrarı güçlendirmek veya dengeyi yeniden sağlamaya hizmet ederler (Rittberger, Efinger ve Mendler, 2002: 99).

Silahların kontrolü ile ilgili olarak günümüzü de etkileyen iki olay yaşanmıştır. Bunlardan bir tanesi Küba Füze Krizidir. Bu krizden sonra ABD ve SSCB nükleer savaş riskinin azaltılması amacıyla görüşmeye karar vermişlerdir. İkinci olay ise Berlin Duvarının inşasıdır. Söz konusu duvarın inşa edilmesinden sonra, komünist sistemin yıkılacağı ve bu yolla Avrupa'nın tekrar birleşeceği fikri son bulmuştur. Avrupalı liderler Varşova Paktı ile masaya oturmanın önemli olduğunun farkına varmışlardır. ABD ve SSCB arasındaki nükleer görüşmelere paralel olarak NATO ülkeleri ile doğu bloku arasında askeri ortamın normalleştirilmesi için çabalar başlamıştır. Bu kapsamda, Doğu ve Batı blokları arasında Karşılıklı Dengeli Kuvvet İndirimi müzakereleri başlamıştır. Bu müzakere sürecinin sonunda her iki taraf da önemli çıkarımlar yapmışlardır. Bunlar, güvenlik konusunun siyaset dışı bir alan olarak kabul edilmesi ve farklı bir çerçevede ele alınması, ikincisi ise sadece silahların azaltılmasının istikrarı sağlayamayacağı, aynı zamanda güven ve güvenlik artırıcı önlemlerin de silahların azaltılması süreci ile birlikte uygulanması gerektiği hususlarıdır (Dean, 2014: 129-130).

1975 yılında Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK) süreci başlatılmıştır ve aynı yıl Helsinki Nihai Senedi imzalanmıştır. Bu senedin önemi, güvenliğin sadece askeri yönü olmadığını aynı zamanda siyasi-askeri, ekonomik-çevresel, insani boyutlarının da olduğunu ortaya koymasındır (T.C. Dışişleri Bakanlığı, Türkiye ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), 2021). Karşılıklı ve dengeli kuvvet indirimi konusundaki müzakereler başarısızlıkla sonuçlanmış ve 1980'li yılların sonunda Avrupa'da Konvansiyonel Kuvvet İndirimi Müzakereleri başlamıştır. Bu sürecin sonunda ise 1990 yılında Paris'teki AGİK zirvesinde AKKA ile Viyana Belgesi imzalanmıştır (Akçapar, 1996: 117).

1. AVRUPA KONVANSİYONEL KUVVETLER ANTLAŞMASI (AKKA)

AKKA iki yönlü bir antlaşmadır, hem uygulama alanındaki (AGİK, 1990: 6) silahların kontrolünü (AGİK, 1990: 84) hem de silahsızlanmayı içermektedir. Söz konusu antlaşma NATO ve Varşova Paktı arasındaki silah sayılarının eşitlenmesi amacıyla imzalanmıştır ve bu kapsamda Soğuk Savaş döneminin bir uygulaması olarak ortaya çıkmıştır.

AKKA'nın amacı antlaşma metninde şu şekilde ortaya konulmuştur; uluslararası ilişkilerde ve devletlerin toprak bütünlüğü ile siyasal bağımsızlığına karşı kuvvet ve kuvvet kullanma tehdidinden kaçınmak, askeri çatışmaların önlenmesi, devletlerin silahlı kuvvetleri arasında denge tesis

edilmesi, istikrarı bozan ve güvenliğe zarar veren eşitsizliklerin giderilmesi, baskın tarzında taarruz ve geniş çaplı taarruz hareketi başlatma yeteneklerinin ortadan kaldırılması (AGİK, 1990: 1).

AKKA, savaşların ve çatışmaların çıkmasını engelleyemez, bu çerçeveden bakıldığında antlaşmanın amacı barış sağlamak değil, güven ve güvenliğin inşa edilmesidir. Yani gerginliklerin azaltılması ve anlaşmazlıkların barışçıl şekilde çözülmesini sağlama potansiyeline sahiptir (Dettke, 2012: 124). Soğuk Savaş döneminde ortaya çıkan ve o dönemin anlayışını taşıyan antlaşmada, Soğuk Savaşın bitişini müteakip bir takım uygulama sorunları ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu sorunların aşılması amacıyla güncelleme çalışmaları sürdürülmüş ve 1999 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı'nın (AGİT) zirvesinde antlaşmanın güncellenmiş hali olan Uyarlanmış AKKA (UAKKA) kabul edilmiştir. Ayrıca zirvede, UAKKA'nın onaylanarak yürürlüğe girmesi için bir takım yükümlülükler kabul edilmiştir. Bu yükümlülükler Rusya tarafından yerine getirilmemiştir ve dolayısıyla UAKKA da yürürlüğe girmemiş, antlaşma eski haliyle uygulanmaya devam edilmiştir. Bu durum bir takım sorunlar ortaya çıkarmış ve Rusya 12 Aralık 2007 tarihinde antlaşma çerçevesindeki yükümlülüklerini yerine getirmeyeceğini beyan ederek antlaşmayı askıya almıştır. AKKA güven inşası amacıyla imzalanmış bir antlaşmayken zaman içerisinde devletler arasında güvensizlik yaratan bir antlaşma geline gelmiştir. Bunun en büyük sebebi komünizm yıkıldıktan sonraki döneme uygun bir şekilde güncellenmemesidir.

SSCB'nin yıkılmasından sonraki dönemde Baltık devletleri, Rus etkisinden uzaklaşmak amacıyla hakları olmasına rağmen AKKA rejimine katılmamışlardır (Lachowski, 2002: 23). Bu ülkelerin NATO üyesi olmaları Rusya'da rahatsızlığa yol açmıştır ve bu durum Rusya'nın AKKA'yı dondurmasındaki sebeplerden bir tanesi olmuştur. Rusya, söz konusu ülkelerin UAKKA'nın onaylanması ile birlikte antlaşmaya taraf olmalarını desteklemiştir. Rusya'nın bu şekilde düşünmesinin altındaki mantık, NATO tarafından resmi olarak konuşlandırılabilir olan birlikleri UAKKA çerçevesinde denetleyebilmektir. Yani müdahale edemeyeceği bir alanın oluşmasını engellemektir. Bu mantığın temelinde ise Rusya'nın tarih boyunca oluşturduğu güvenlik algılamaları bulunmaktadır. Bu algılar ise kuşatılma korkusu, güvensizlik hissi, yaşanan işgaller, güvenlik kavramının askeri çerçevede değerlendirilmesi ve sağlam güvenlik önlemleri alınmasının gerekliliği gibi düşünceler tarafından beslenmiştir. Bu yaklaşım Rusların güvenliğe bakışının önemli bileşenleridir (Lachowski, 2002: 25-26).

AKKA'nın işlerliğini etkileyen bir takım uygulama sorunları bulunmaktadır. Bu sorunlar tek bir devletten kaynaklanmamakta, pek çok ülkenin antlaşmayı tam olarak uygulamamasından dolayı çıkan sorunlardır. Bu sorunlar, antlaşmaya taraf devletler arasında güvensizliğin baş göstermesine sebep olmakta ve birbirleri hakkındaki algılarını etkilemektedir. Çünkü devletler, birbirlerinin gizli niyetleri olduğu düşüncesine kapılmışlar ve akabinde aralarında güvensizlik hissi ortaya çıkmıştır.

1.1. Avrupa Konvansiyonel Kuvvetler Antlaşmasının Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlar

Antlaşmanın işlerliğini ve devletlerin algılarını etkileyen bir takım uygulama sorunları bulunmaktadır. Bunlar, mevcut tipler protokolü kaynaklı sıkıntılar (Mevcut Tipler Protokolü antlaşmanın önemli protokollerinden bir tanesidir. Bu protokolde antlaşmayla sayısı

sınırlandırılan/sınırlandırılmayan silahların isimleri bulunmaktadır. Devletler antlaşma kapsamındaki yıllık bilgi değişimlerini bu protokoldeki silahlara göre yapmaktadırlar. Ülkelerin ellerindeki bazı silahlar antlaşmadaki tanımlamaların kapsamına girmemektedir ve protokoldeki listede yer almamaktadırlar, bundan dolayı söz konusu silahlarla ilgili bilgi vermemektedirler. Fakat aynı zamanda bu silahları etkin bir şekilde de kullanmaya devam etmektedirler.), antlaşmanın Kanat Bölgesi ile ilgili ortaya çıkan sıkıntılar (Antlaşmanın uygulama alanındaki dört bölgeden biri olan Kanat Bölgesi, antlaşma kapsamında en çok problem yaratan konulardan bir tanesidir. Bu problemin ortaya çıkmasının en büyük sebebi antlaşma imzalandığı dönemde Sovyetler Birliği, antlaşmayı askıya alana kadar geçen sürede ise Rusya Federasyonu topraklarının antlaşmada belirlenmiş olan dört alt bölgenin üçünde topraklarının (Merkez Dışı, Geri Bölge ve Kanat Bölgesi) olmasıdır. Bundan dolayı, geçmişte Sovyetler Birliği daha sonra ise Rusya kendi toprakları içerisinde silah transferini istediği şekilde gerçekleştirememiştir.), ev sahibi ülke rızası kavramı (Bu kavram halen önemli bir problem olarak antlaşmanın yürütülmesinde sıkıntı yaratmaktadır. Ukrayna ile Kafkasya'daki bazı bölgelerde, AKKA ve Viyana Belgesi-2011 kapsamında denetimler yapılamamaktadır. Bunun sebebi, söz konusu bölgelerde gerçekleştirilen işgallerdir.), envantere yeni giren silahlar (Ermenistan ve Rusya envantere giren yeni silahlarının bildirimlerini ya hiç yapmamakta ya da geç yapmaktadırlar. Antlaşmada envantere yeni giren silahlarla ilgili ne yapılması gerektiği ile ilgili hüküm bulunmasına rağmen söz konusu devletler güvenlik gerekçelerini öne sürerek bu silahlarını bildirmemektedirler (Otabatmaz, 2014: 45-47).

Söz konusu sorunlar, tek bir devlet tarafından yapılan ihlaller değildir. Her devlet zaman zaman ihlaller yapmaktadır. Burada önemli olan, yapılan ihlallerin diğer devletler tarafından “gizli ajandaya sahip” olarak değerlendirilmesidir. Bu antlaşma, kurallarına uygun olarak uygulandığında karşılıklı anlayışın oluşması ve diyalog yolunun açılmasını sağlamaktadır, fakat antlaşmanın lafzına ve ruhuna uygun davranılmadığında ise algılamalar olumsuz hale gelmeye başlamaktadır.

1.2. Avrupa Konvansiyonel Kuvvetler Antlaşmasında Son Durum ve Antlaşmaya Taraf Ülkelerin Politikaları

Rusya Federasyonu 12 Aralık 2007'de AKKA ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyi durdurmuştur. Bu kapsamda bilgi değişimi ile denetimlerin icrası sona erdirilmiştir. Rusya aynı dönemde UAKKA'nın² parlamentolarda onaylanması için NATO ülkelerine çağrı yapmıştır fakat antlaşma onaylanmamıştır. 2008 yılından 2011 yılına kadar AKKA'nın canlandırılması amacıyla görüşmeler yapılmış fakat görüşmeler başarısızlıkla sonuçlanmış, bundan dolayı da resmi görüşmeler 2011 yılında kesilmiştir. Bu tarihten itibaren ise NATO ülkeleri, antlaşma çerçevesinde Rusya'ya karşı yerine getirmeleri gereken yükümlülüklerine son vermişlerdir. AKKA artık Rusya olmadan yürütülmektedir, UAKKA gündemden düşmüştür, konvansiyonel kuvvetleri kapsayan yeni bir güvenlik antlaşmasının yazılması ile ilgili görüşmeler ise yine 2011 yılı itibariyle durdurulmuştur.

² AKKA'nın güncelleştirilmiş versiyonu AGİT'in 1999 yılında İstanbul'da gerçekleştirdiği zirvede onaylanarak Uyarlanmış AKKA adını almıştır. Sonrasında antlaşmanın parlamentolarda onaylanma süreci başlamıştır. Zirvede kabul edilen ve Rusya'nın gerçekleştirmesi gereken “İstanbul Yükümlülükleri” isimli bir takım yükümlülükler yerine getirilmemiştir. Bundan dolayı ise UAKKA NATO üyesi ülkelere onaylanmamıştır.

AKKA artık işlerliğini kaybetmiştir. Buun en büyük sebebi halen antlaşmanın imzalandığı dönemdeki pakt mantığı ile yürütülmeye çalışılması, günümüzün gereklerine göre güncellenmemesi ve bundan dolayı Rusya'nın antlaşmayı askıya almasıdır. Antlaşma çerçevesinde Varşova Paketi tarafında görülen devletlerin bir kısmı NATO'ya girmiş, bir kısmı NATO'ya girmeye çalışmakta, bir diğer kısmı ise birbiri ile savaşmıştır. Dolayısıyla artık antlaşmanın pakt mantığı ile yürütülmesinin bir anlamı kalmamıştır. Ayrıca ülkelerin birbirleriyle ilgili sahip oldukları olumsuz algılar da antlaşmanın işlerliğini olumsuz anlamda etkilemiştir. Devletlerin uygulamada yapmış oldukları en küçük bir hata karşı taraftaki devletlerce olumsuz bir şekilde algılanmıştır. Antlaşmadaki en büyük sıkıntı kaynağı sayısal kısıtlamalar olmasıdır. Rusya bu kısıtlamalara tabi olmak istememektedir. Ne geçmişte ne de günümüzde, Rusya dışındaki devletler AKKA'nın güncellenmesi gerektiği ile ilgili bir düşünceye sahip olmamışlardır. Silah sayılarında eşitlik sağlanması ile Batı Avrupa devletlerin üzerlerindeki baskı kalkmış ve rahatlamışlardır, ayrıca Rusya'nın silahlı kuvvetleri hakkında bilgi sahibi olma fırsatına kavuşmuşlardır. Bundan dolayı antlaşmanın güncellenmesi ile ilgili konulara ilgisiz kalmışlardır. Avrupalı devletler bu rahat durum neticesinde NATO ittifakı ile birlikte hareket etmektense kendi çıkarları çerçevesinde politikalar yürütmüşlerdir.³ ABD de Rusya'nın antlaşmanın uygulama alanındaki tüm birliklerini denetleme imkanına kavuşması, buna mukabil kendi ülkesinin topraklarındaki değil sadece Avrupa'daki birliklerinde denetim yapılabilmesi gibi avantajlı bir pozisyon elde ettiğinden dolayı Rusya'ya karşı yumuşak davranarak karşı karşıya gelmekten kaçınmıştır (T.C. Genelkurmay Başkanlığı, 2011: 36-37).

Rusya, AKKA'da değişikliği isteyen devlet olmuştur. Bu kapsamda Rusya, kanat rejimi, Baltık devletleri ile Slovenya'nın NATO üyesi olmaları fakat antlaşmanın dışında kalmaları, eskiden Varşova Paketi üyesi olan devletlerin NATO üyesi olmaları,⁴ UAKKA'nın ulusal parlamentolarda onaylanma sürecinin kesilmesi, yeni NATO üyesi devletlere asker konuşlandırılması (Gonçarov, aktaran: Otabatmaz T., 2014: 47-48), NATO'nun genişlemesi konularında sıkıntılarını beyan ederek bu sorunların çözüme kavuşturulmasını istemiştir (Delegation of the Russian Federation to the Vienna Negotiations on Military Security and Arms Control, 2013: 24). 2007 yılında UAKKA'nın onaylanması ve diyalogun yeniden tesis edilmesi gerektiğini beyan etmiş, 2008 yılında yeni bir güvenlik antlaşmasının gerekliliğini vurgulamış, 2013 yılında ise silahların kontrolü konusunda yeni bir antlaşmaya dahil olabileceğini (Delegation of the Russian Federation to the Vienna Negotiations on Military Security and Arms Control, 2013: 23) ve söz konusunun antlaşmanın İHA ile stratejik olmayan füzeleri de içermesi gerektiğini beyan etmiştir (Rusya Federasyonu delegasyonu, 2013: 2-3). Rusya'nın antlaşma ile ilgili yükümlülüklerini durdurmasının temelinde Batı karşısında hissettiği güvensizlik duygusu bulunmaktadır (Rogozin, 2015: 105).

³ 1996 yılındaki Gözden Geçirme Konferansında kanat rejimi gündeme geldiğinde ve müteakip dönemde Rusya'nın kanat bölgesinde daha fazla serbestlik istediğini beyan ettiği zaman Avrupalı devletler, Rusya'nın antlaşmadan çıkmaması ve tam olarak uygulamaya devam etmesi için Türkiye ile Norveç'in taleplerini görmezden gelmişler ve ayrıca kanat rejiminin tartışılabilirliğini beyan etmişlerdir. Yani ittifak ile birlikte değil kendi ulusal çıkarları doğrultusunda hareket etmişlerdir.

⁴ Söz konusu ülkeler NATO'ya üye olduktan sonra, NATO antlaşma ile belirlenen silah tavanlarını aşmıştır. Fakat bu devletler AKKA çerçevesinde Varşova Paketi üyesi devletler gibi görüldüklerinden dolayı Varşova Paketi'nin tavanlarına dahildirler. Aynı durum günümüzde de geçerlidir.

2. VIYANA BELGESİ-2011

Viyana Belgesi (VB) bir Güven ve Güvenlik Artırıcı Önlemdir (GGAÖ). GGAÖ, askeri alandaki işbirliğini geliştirmeyi amaçlayan mekanizmaların yanı sıra yapılan bilgi değişimi ve denetim uygulamalarıdır. VB, GGAÖ çerçevesinde imzalanmış ve halen yürürlükte olan en önemli belgedir (T.C. Genelkurmay Başkanlığı, 2014: 29). VB'nin ortaya konulma amacı çatışmaların önlenmesidir (Ermenistan delegasyonu, 2021: 1). Belge, AKKA'nın aksine güncel şartlara göre modernize edilmektedir. Şimdiye kadar 1992, 1994, 1999, 2011 yıllarında güncellenmiştir. 2011 yılından itibaren ise beş senede bir veya daha kısa süreler içerisinde güncellenmesi konusunda anlaşmaya varılmıştır (AGİT, 2011: 1-2).

VB çerçevesinde çeşitli faaliyetler icra edilmektedir. Bu faaliyetler; silahlı kuvvetlerle ilgili olarak yapılan yıllık askeri bilgi değişimleri, ülkelerin yıllık savunma planlamalarının diğer devletlere yayınlanması, risklerin azaltılması, diğer ordularla ilişki tesis etmek, askeri faaliyetlerin önceden bildirim (AGİT, 2011: 20), askeri faaliyetlerin gözlenmesi (AGİT, 2011: 24), yıllık takvimlerin açıklanması, kısıtlayıcı hükümlerin uygulanması, uyum ve doğrulama yapılması, devletler arasında bölgesel tedbirler alınması, yıllık uygulama değerlendirme toplantısı icra edilmesi ve diğer konuları kapsayan nihai hükümlerdir (AGİT, 2011: 47).

VB, devletler arasında şeffaflığın sağlanmasına katkı sağlamaktadır. Bu katkı, ordular arasında yüzyüze iletişime imkan tanınması ve ordular hakkındaki bilgilerin diğer devletlerle paylaşılmasına imkan sağlamasıdır. Bu iki katkı VB'nin önemli iki özelliği olarak öne çıkmaktadır. Bilgi paylaşımları ve yüzyüze iletişim ile yanlış anlamalar önlenilmekte, birliklerin hareketleri ile konuş durumları hakkında bilgi alınabilmekte ve muhatap devletin niyeti hakkında fikir sahibi olunabilmektedir. Bu durum ise birbirlerini tehdit olarak gören ve olumsuz algılara sahip devletlerin doğruyu görebilmelerine ve gerginliklerin azaltılmasına yardımcı olmaktadır.

2.1. Viyana Belgesi-2011 Antlaşmasının Yürütülmesinde Karşılaşılan Sorunlar

VB, mantığı itibariyle birlik içindeki değil birlik dışındaki faaliyetlere odaklanmış bir antlaşmadır. Bundan dolayı, denetim faaliyetleri icra edilirken birlik içine girilmemektedir, silah sayılarına sınırlamalar getirmemektedir ve silah sayıları ile ilgili verilen bilgiler sayım yoluyla doğrulanmamaktadır. Bu durum ise antlaşma kapsamında icra edilen faaliyetlerin daha sakin geçmesini ve sorunla karşılaşılmasını sağlamaktadır.

Dolayısıyla VB, Avrupa'daki güvenlik antlaşmalarından en sağlam olanı ve taraf devletlerin rahatsızlık hissetmediği bir antlaşmadır. Sadece iki husus zaman zaman antlaşmada sıkıntı yaratmaktadır. Birincisi, Ermenistan ve Gürcistan gibi devletlerin, denetim timlerine denetimler esnasında helikopter tahsis etmemesi ve bu ülkelerde havadan denetim yapılamamasıdır (Otabatmaz, 2014: 66). Bundan dolayı üzerinde denetim icra edilen arazi tam olarak görülememektedir, bu durum ise zaman zaman şüphelerin doğmasına sebep olmaktadır.⁵ İkinci husus ise antlaşmanın 81. maddesinde belirtildiği üzere, denetim timleri askeri tesisler ile hassas

⁵ Ermenistan ve Gürcistan'da icra edilen denetimlerde bu makalenin yazarı tarafından bahsedilen durumla karşılaşılmıştır. Havadan denetimle daha fazla arazi gözlenebilmektedir. Bu durum, muhatap devletin, birliklerin hareketlerinin gözlenmesini engellemeye çalıştığı şüphesini doğurmaktadır.

bölgeler dışındaki her bölgeye giriş yapabilirler. Girişin yasaklandığı bu hassas bölgeler ise mümkün mertebe kısıtlı olmalıdır (AGİT, 2011: 33) ve antlaşmanın uygulanmasını engellememelidir. Fakat Rusya, havadan denetim icra edildiği durumlarda zaman zaman askeri birliklerin kışla dışında konuşlanıp tatbikat yaptıkları alanlara iniş yapılması ve brifing alınmasına izin vermemektedir. Ayrıca bazı bölgeleri kimi zaman uçuşa kapatmaktadır.

2.2. Viyana Belgesi-2011 Antlaşmasında Son Durum ve Antlaşmaya Taraf Ülkelerin Politikaları⁶

VB, devletlerin beyanını esas alan ve sayısal/bölgesel sınırlamalar içermemesi sebebiyle uygulanmasında çok fazla sıkıntı yaşanmayan bir antlaşma olarak öne çıkmaktadır. Dolayısıyla, antlaşmanın temel noktalarında değişiklik yapılmasını gerektirecek bir durum bulunmamaktadır.

VB, 2011 yılında güncellendikten sonra Rusya tarafından güncelleme ile ilgili bir takım öneriler getirilmiştir. Bu kapsamda Rusya, denetim ve değerlendirme ziyaretleri sürelerinin değiştirilmesini talep etmiş (antlaşmaya göre 48 saat (AGİT, 2011: 34) olan denetimin süresinin 72 saate çıkarılması, 12 saat (AGİT, 2011: 41) olan değerlendirme ziyaretinin süresinin ise 2 güne çıkarılması), denetim timinde görevli denetimci sayılarının artırılması (antlaşmaya göre denetim timinde 4 olan denetimci (AGİT, 2011: 34) sayısının 6 denetimciye, değerlendirme ziyareti timinde 3 olan denetimci (AGİT, 2011: 41) sayısının ise 5'e çıkarılması), silahlı kuvvetlerinin envanterine yeni girmiş olan silahların tanıtımlarının 5 senelik bir süreç içerisinde yapılması (antlaşmanın şu anki versiyonuna göre tanıtımlar bir sene içerisinde yapılmalıdır (AGİT, 2011: 19)), denetim ve değerlendirme ziyareti gerçekleştirecek timlerin daha fazla ülkeden katılımcı ile oluşturulması (denetim timinin 4 yerine 5, değerlendirme ziyareti timinin 3 yerine 4 devletin temsilcisinden oluşturulması) tekliflerini yapmıştır (Rusya Federasyonu delegasyonu, 2014a: 1-2, ayrıca Rusya Federasyonu delegasyonu, 2014b: 1-2, Rusya Federasyonu delegasyonu, 2014c: 1). Bu değişiklik tekliflerinin yanı sıra Rusya, silahlı kuvvetler hakkında yapılan bilgi değişimlerinin deniz kuvvetlerini de kapsamayı, yeni silah sistemlerinin antlaşmaya dahil edilmesi, ayrıca karşılıklı anlayış ve güven inşasının oluşması amacıyla diğer ülkelerin silahlı kuvvetleri ile müşterek eğitimler yapılması ve birliklerin hareketlerinin göz önünde bulundurulması gerektiği ile ilgili düşüncelerini ortaya getirmiştir (Rusya Federasyonu delegasyonu, 2013: 3, ayrıca Ulyanov, 2008: 3). Rusya'nın yapmış olduğu bazı teklifler NATO tarafından kabul edilmemiştir. NATO bu dönemde kendi tekliflerinin oluşturulması amacıyla çalışmalar başlatmıştır.

Silah teknolojisinde yaşanan gelişmeler orduların daha küçük hale gelmesini ve ateş güçlerinin artmasını sağlamıştır. AGİT toplantılarında da teknolojik gelişme ile Avrupa'daki güncel güvenlik durumu göz önüne alınarak VB'nin güncellenmesinin bir gereklilik olduğu vurgulanmıştır (OSCE, Progress on Modernizing the Vienna Document Vital to Making the Agreement Effective in Current Challenging Security Environment, 2017).

VB'nin modernize edilmesi ile ilgili NATO tarafından yapılan çalışma tamamlandıktan sonra teklifler AGİT'e sunulmuştur. Rusya'nın yapmış olduğu tekliflere benzerlik gösteren söz konusu

⁶ Taraf ülkelerin politikaları ülke bazında ele alınmamıştır. Genel olarak ABD/NATO, AB ve Rusya'nın politikalarından söz edilmiştir. Bunun sebebi, ABD/NATO ve AB tarafından yapılan açıklamaların söz konusu örgütlere üye devletlerin ortak kararı olmasından kaynaklanmaktadır.

teklifler şunlardır; büyük çaptaki askeri faaliyetlerin önceden bildirilip, gözlemlenmesi için eşiklerin düşürülmesi, gerçekleştirilecek olan denetim ve değerlendirme ziyaretlerinin sayısında artırıma gidilmesi, denetim/değerlendirme ziyareti timlerindeki personel sayılarının artırılması, olağandışı askeri faaliyetler hakkında bilgi toplamayı kolaylaştıracak adımların atılması, bildirim yapılmadan gerçekleştirilen büyük çaplı askeri faaliyetlere katılan birliklerle ilgili daha fazla şeffaflık sağlanması (ABD delegasyonu, 2020a: 1-3). Bu tekliflere Rusya karşı çıkmış ve belgenin güncellenmesini engellemiştir. Bu yaklaşımın altında NATO'nun kendisini çevrelemeye çalıştığı düşüncesi yatmaktadır (TASS, Russia Sees No Sense in Modernizing Vienna Document Amid Containment Policy-Lavrov, 2019). AGİT kararları oy çokluğu değil oybirliği ile alınmaktadır. Bundan dolayı Rusya'nın tekliflerinin atıl hale geldiği gibi NATO'nun teklifleri de atıl hale gelmiştir.

İki taraf arasındaki olumsuz algılar yine çözümsüz bir durum yaratmış ve belgenin güncellenmesi konusunu da etkilemiştir. Rusya, ABD/NATO tarafından çevrelendiğini ve sınırlarının etrafında yığılmak yapıldığını beyan etmiş ve bu politikanın Avrupa kıtasındaki güvenlik durumunu etkilediğini açıklamıştır. Buna mukabil ABD/NATO ise kıtadaki güvenlik durumunun bozulmasının sebebi olarak Rusya'nın Kırım'ı ilhak etmesi ve Ukrayna müdahalesini işaret etmiştir.

Tarafların belgenin güncellenmesi ile ilgili politikaları, silahların kontrolü ve güvenlik ile ilgili düşünceleri, birbirleri hakkındaki olumsuz algıları ve hissettikleri korkuları anlamının en iyi yolu AGİT toplantılarında yapmış oldukları resmi beyanları incelemektir.⁷

ABD tarafından 2016 tarihinde AGİT toplantısında yapılan beyanda, Rusya'nın Gürcistan ve Ukrayna'ya karşı yürüttüğü politikanın kıtanın güvenlik durumunu olumsuz anlamda etkilediği belirtilmiştir. ABD'ye göre, Rusya devletlerin toprak bütünlüğüne saygı, sınırların dokunulmazlığı gibi ilkeleri ihlal etmiştir. Ayrıca, Rus ordusunun modernize edilmeye başladığı dönemde Rusya'nın AKKA ile ilgili yükümlülüklerini askıya almasının, silahların kontrolü faaliyetini olumsuz etkilediği, bunun sonucu olarak ise diyalog ve güven tesisinin zor hale geldiği belirtilmiştir. Bundan dolayı, ABD'nin de kendisi ile müttefiklerinin güvenliğini sağlamak için askeri alana yatırım yaptığı beyan edilmiştir. Ayrıca kıtadaki güvenlik durumunun normale dönmesi için VB'nin güncellenmesi, Açık Semalar Antlaşması ile AKKA'nın tam olarak uygulanması gerektiği belirtilmiştir (Carpenter, 2016: 1-5).

Yine ABD tarafından 2019 tarihinde yapılan açıklamada, Kırım'ın ilhakından sonraki dönemde kıtadaki güvenlik durumunun kötüye gittiği, Rusya'nın bildirim yapmadan diğer ülkelerin sınırlarına yakın bölgelerde yapmış olduğu tatbikatların tedirginlik yarattığı ve tehdit olarak algılandığı, bu tatbikatların kıtadaki güvenlik durumunun kötüye gitmesinin sebeplerinden birisi olduğu belirtilmiştir. Rusya'nın VB hükümlerine uymadığı ve şeffaflığın artırılmasının VB'nin güncellenmesinden geçtiği, dolayısıyla bütün devletlerin güncelleme çalışmalarına katılması gerektiği ifade edilmiştir (ABD delegasyonu, 2019a: 1-2). Ayrıca, NATO faaliyetlerinin savunma amaçlı olduğu ve Rusya'nın faaliyetlerine cevap niteliği taşıdığı ifade edilmiştir (ABD delegasyonu, 2019b: 1).

⁷ Belgenin güncellendiği 2011 yılından itibaren güncelleme konusunda yapılmış pek çok açıklama vardır. Bundan dolayı bu bölümde sunulacak açıklamalar 2011'den itibaren yapılan bütün beyanları kapsamamaktadır. Son dönemde yapılmış beyanları kapsayan ve tarafların fikirlerini genel olarak ortaya koyduğu düşünülen son bir kaç yıla ait olan evraklar sunulmuştur.

AGİT'in 2020 yılında yapılan Gözden Geçirme Konferansında yine ABD tarafından, Rusya'nın hibrit faaliyetler yürüttüğü, komşularına karşı saldırgan bir tutum içinde bulunduğu belirtilmiş ve yine VB'nin güncellenmesinin güvenlik ile ilgili endişelerin giderilmesinin en iyi yolu olduğu belirtilmiştir (Robinson, 2020: 1-2). Ayrıca, 02 Temmuz 2020 tarihinde yapılan açıklamada, NATO'nun Rus saldırganlığı karşısında savunma pozisyonunda olduğu, NATO'nun Rusya'yı çevrelemediği ve Rusya'nın Ukrayna ile Gürcistan'daki faaliyetlerine karşı cevap niteliğinde bir politika yürüttüğü ifade edilmiştir. Ayrıca, VB'nin güncellenme ihtiyacının aslen Ukrayna ile Gürcistan'da yaşanan durumdan kaynaklı olduğu belirtilmiştir (Gilmore, 2020: 1-2).

30 Eylül 2020 tarihinde yapılan AGİT toplantısında yine ABD tarafından, Rusya tarafından yürütülen saldırgan politikaların güven krizine sebep olduğu ve VB'nin güvenlik problemlerinin çözümüne katkı sağlayabilmesi için yeni kavramların belgeye dahil edilmesi yoluyla güncellenmesi gerektiği beyan edilmiştir (ABD delegasyonu, 2020b: 1-2).

ABD tarafından 03 Şubat 2021 tarihinde AGİT toplantısında yapılan açıklamada, AGİT prensipleri ile uluslararası hukuka uyulmamasından dolayı 2014'ten itibaren güvenlik durumunun kötüye gittiği, ayrıca önceden bildirilmeden yapılan tatbikatların genel istikrarı etkilediği ve devletlerin tehdit algılarını yükselttiği belirtilerek NATO'nun hiç bir ülkeye tehdit olmadığı beyan edilmiştir. Ayrıca yine VB'nin güncellenmesi gerektiği hususu vurgulanmıştır (ABD delegasyonu, 2021: 1-3).

ABD'nin 25 Mart 2021 tarihindeki toplantıda yaptığı açıklamada yine ABD'nin, Rusya tarafından Ukrayna ile Gürcistan'da yürütülen politikalar yüzünden Polonya ve Baltık ülkelerinde asker konuşlandığı, VB'nin ise güvenlik konusunda anahtar bir konuma sahip olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, Moskova'daki askeri atışe tarafından ABD birliklerinin eğitim ve tatbikatları hakkında Rusya'ya düzenli olarak bilgilerin sunulduğu, buna mukabil Rusya'nın ise kendi birlikleri ile ilgili bilgileri aynı şekilde kendilerine sunmadığı belirtilmiştir (Cooper, 2021: 1-4).

Avrupa Birliği tarafından da ABD ile aynı yönde açıklamalar yapılmıştır. Bu kapsamda 31 Ocak 2018 tarihindeki AGİT toplantısında, artık farklı tehditlerle de karşı karşıya kalındığı, askeri alanda bilgi değişimi yapılmasının güven ve güvenlik artırıcı önlemlerin önemli bir bileşeni olduğu, yapılan bilgi değişimlerinin VB üyesi devletler arasında güvenin oluşmasına katkı sağladığı ifade edilmiştir (European Union, 2018: ss.1-2).

30 Eylül 2020 tarihinde, Ukrayna'daki mevcut durumun bölge güvenliği için büyük bir tehdit olduğu, AB'nin önündeki en önemli güvenlik problemlerinin Ukrayna ve Kırım'daki durum olduğu açıklanmıştır. Bu durumun ise VB'nin önemini ve güncellenmesinin gerektiğini gösterdiği belirtilmiştir (European Union, 2020: 1-3). Ayrıca, 20 Ocak 2021 tarihinde yine aynı meyanda açıklamalar yapılmış ve askeri alanda şeffaflığın önemli bir konu olduğu, bu şeffaflığın sağlanması için VB'nin güncellenmesi ve silahların kontrolü faaliyetlerinin geliştirilmesinin önemli olduğu ifade edilmiştir (European Union, 2021: 1-2). 03 Şubat 2021 tarihinde ise silahların kontrolü ile güven ve güvenlik artırıcı önlemlerin yanlış anlamaların önlenmesi, tehdit algılanan faaliyetlerin anlaşılması, tehditlerin azaltılması ve güven inşası için katkı sağlayabilecekleri belirtilerek bunun için VB'nin güncellenmesi gerektiği ifade edilmiştir (Norway, EU Statement on the Vienna Document Modernisation, 2021).

Rusya ise VB'nin güncellenmesi için ilk adım atan devlet olarak öne çıkmıştır. Rusya'nın yapmış olduğu ve yukarıda da belirtilen teklifler NATO ülkeleri ile batılı devletlerin tekliflerine bir nevi temel oluşturmuştur.

Rusya tarafından öne sürülen teklifler NATO müttefikleri tarafından değerlendirmeye tabi tutulmuş, akabinde NATO'nun yapacağı teklifler konusunda istişareler ve hazırlıklar başlatılmıştır. NATO tarafından yapılan teklifler, VB antlaşması bloklar temelinde değil ülkeler temelinde imzalandığından dolayı AGİT'e (dolayısıyla Rusya'ya) NATO'nun değil ülkelerin kendi teklifleri şeklinde sunulmuştur. Sonraki dönemde ise yukarıda ABD/NATO'nun, AGİT bölgesindeki güvenlik durumu ve VB hakkında yapmış olduğu açıklamaların sunulduğu kısımdaki teklifler yapılmıştır.

2019 yılına gelindiğinde Rusya, NATO'nun kendisini çevreleme politikası yürüttüğünü ve bu durumun belgenin güncellenmesini imkansızlaştırdığını belirtmiştir. Ayrıca, 2003-2014 yılları arasında güncelleme ile ilgili olarak Rusya tarafından 25 teklif yapıldığı ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, NATO ve ABD'nin askeri anlamda Rusya sınırlarına yaklaştığı, Romanya, Polonya ve Baltık devletlerine kalıcı temelde asker konuşlandırıldığı, NATO'nun Baltık bölgesi ve Karadeniz'deki kara ve deniz faaliyetlerini artırdığı, Avrupa'nın doğusuna depolar kurulduğu belirtilmiştir. Ayrıca, NATO'nun Rusya sınırlarına yakın bölgelerdeki faaliyetlerinin azaltmasının gerilimi azaltacağı, fakat NATO'nun personel artırımına gittiği ve bununla ilgili bildirimde bulunmadığı ifade edilmiştir. VB'nin güncellenmesi ile ilgili olarak ise Rusya'nın çıkarları kabul edilip, saygı duyulduğu, askeri çerçevede ilişkiler normalleştiği takdirde VB'nin güncellenmesinin düşünülebileceği belirtilmiştir (Rusya Federasyonu delegasyonu, 2019: 1-5).

01 Temmuz 2020 tarihinde icra edilmiş olan AGİT toplantısında Rusya tarafından, VB'nin güven/güvenliği güçlendiren bir mekanizma olduğu ve askeri anlamda şeffaflığı sağladığı belirtilmiştir. Bunun yanı sıra NATO'nun Rusya sınırlarına yaklaştığı tekrar beyan edilerek, NATO'nun elinde ya Rusya'yı tehdit etmeye devam edeceği ya da silahların kontrolü alanında ileriye adım atacağı şeklinde iki seçeneği olduğu ifade edilmiştir (Rusya Federasyonu delegasyonu, 2020a, 1-3).

30 Eylül 2020 tarihindeki toplantıda ise Rusya, VB'nin güncellenmesi ile ilgili pozisyonunun değişmediğini açıklamıştır. Yine, NATO'nun kendisini çevrelediği ve sınırlarına yakın bölgedeki faaliyetlerinden rahatsız olduğu konusundaki fikirlerini tekrar etmiştir. Rusya ayrıca, ABD ve NATO üyesi ülkelerin icra ettikleri tatbikatlardan rahatsızlık duyduğunu çünkü bunların saldırgan ve provokatif eylemler olduğunu belirtmiştir. VB ile ilgili olarak ise Avrupa'daki güvenlik durumunun belgenin güncellenmesini imkansız bir hale getirdiği, güncelleme konusunun ancak yaptırımların sona erdirilmesi, askeri gerginliklerin azalması ve bunların sonucu olarak güven inşa edildiği takdirde değerlendirilebileceği ifade edilmiştir (Rusya Federasyonu delegasyonu, 2020b: 2-3).

03 Şubat 2021 tarihinde Rusya tarafından yapılan açıklamada, güvenlik durumunun kötüleşmesinin asıl sebebinin NATO, ABD ve Avrupalı devletlerin Rusya'ya uyguladığı baskılar ve askeri ilişkilerin sona erdirilmesi olduğu, güven/güvenlik artırıcı önlemler ile güvenlik durumunun kötüleşmesi arasında bir ilişki bulunmadığı ifade edilmiştir. 27 Ocak 2021 tarihinde NATO Genel Sekreteri Jan Stoltenberg'in silahlara yapılan yatırımların artırılması ile ilgili yapmış olduğu çağrı

hatırlatılmış ve NATO ile Rusya arasında savunma alanında bir karşılaştırma yapılmıştır. Bu karşılaştırmaya göre, NATO ülkelerinin 2015 yılındaki toplam savunma harcamalarının Rusya'nın harcamalarından 15 kat fazla olduğu, bugün ise farkın 22 kat olduğu, NATO'nun sahip olduğu zırhlı muharebe aracı sayısının Rusya'nın sahip olduklarından 2.5 kat, tank, top, savaş gemisi ve denizaltı miktarlarının 3-4 kat, savaş uçağı sayısının 5 kat, taarruz helikopteri sayısının ise 7 kat daha fazla olduğu ifade edilmiştir. Bundan dolayı, Rusya'nın çıkarlarını korumak adına önlem alma hakkına sahip olduğu belirtilmiştir. VB'nin güncellenebilmesi için ise Rusya sınırları yakınındaki NATO faaliyetlerinin azalması neticesinde gerekli koşulların sağlanacağı, güvenin tekrar inşa edilmesinden sonra ise güncelleme konusunun tartışılacağı beyan edilmiştir (Rusya Federasyonu delegasyonu, 2021: 1-3).

SONUÇ

Devletlerin tarihleri boyunca yaşamış oldukları acı olaylar sonucunda oluşturdukları tehdit algılarının temelinde, bu acı olayların sonucunda ortaya çıkmış olan korkular yatmaktadır. Bu korkuların sonucu olarak ortaya çıkan tehdit duygusu, makalenin genelinde açıklandığı gibi devletler arasındaki güvenin kaybolmasına sebep olmaktadır. Bu durum ise zincirleme bir şekilde devletlerin politikalarını, üyesi oldukları kuruluşların işleyişini ve bu kuruluşlar çerçevesinde imzalanan antlaşmaların uygulanmasını etkilemektedir. Bu kapsamda, genelde silahsızlanma/silahların kontrolü antlaşmaları, özelde ise AKKA ve VB'nin uygulanmasında ortaya çıkan sıkıntılar da bundan kaynaklanmaktadır. Devletlerin korkuları diğer devletlerin ellerindeki silahlardan kaynaklandığı için bu durumda yapılması gereken ise silahların kontrol edilmesidir. Yani silahsızlanma/silahların kontrolü antlaşmalarının uygulanması (bu kapsamda AKKA ve VB) devletlerin korkularının azalması ve güvenin tekrar inşa edilmesini sağlayabilir. Yani korku silahlardan kaynaklanıyor, korkuyu yenmek için silahlanılıyor fakat hala korku yenilemiyorsa, bu durumda o korkuyu ortaya çıkaran silahların kontrol edilmesi korkuyu yenmenin yolu olarak ortaya çıkmaktadır. Yani süreç tersten işletilmelidir; silahlanmak yerine silahsızlanmak ve silahları kontrol etmek. Antlaşmaların doğru bir şekilde uygulanması, güvenin ortaya çıkmasını sağlar, güvenin inşası ile tehdit duygusu azalır, tehdit duygusu azaldıktan sonra ise korkular azalır. Silahların kontrolü ile ilgili antlaşmalar, yanlış hesaplamalar yapıldığının veya hissedilen tehdidin tahmin edildiği gibi olmadığının anlaşılmasını sağlayabilirler ve bu yolla güven tekrar inşa edilebilir.

Fakat devletlerin tarihsel süreçte yaşadıkları olaylar farklı bakış açılarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu kapsamda Rusya, VB'nin güncellenmesi için ABD/NATO'nun sınırlarından uzaklaşması ve sınırlarının yakınında icra ettikleri faaliyetleri azaltmasını istemektedir. Yani Rusya, öncelikle kendisine tehdit olunmadığı duygusunu edinip, ardından güven inşası için VB'nin uygulanmasını istemektedir. ABD/NATO ise öncelikle VB'nin uygulanması gerektiğini düşünmektedir. Bu yolla ABD/NATO'nun tehdit olmadığını anlayacağını öne sürmektedir. Yani, VB'nin uygulanmasıyla birlikte, askeri birlikler geri çekilmeden veya askeri faaliyetler azaltılmadan ABD/NATO'nun tehdit olmadığını anlayacağını düşünmektedir. Rusya, öncelikle silahların geri çekilmesi ve askeri faaliyetlerin sonlandırılmasını müteakip antlaşmanın güncellenip uygulanmasını isterken, ABD/NATO ise önce belgenin güncellenip uygulanması gerektiğini savunmaktadır. Aslında her iki taraf da antlaşmaların gerekli olduğu ve güven inşasında rolleri olduğu düşüncesindedir. Fakat yaklaşım farkı vardır, bu durum ise yukarıda da belirtildiği gibi

devletlerin tarihsel süreçte oluşturdukları korkular ve tehdit algılarından kaynaklanmaktadır. Bu çerçeveden bakıldığında; Batı, Rusya'dan algıladığı tehdit sebebiyle silahlar geri çekilmeden güven oluşturulabilir, Rusya ise Batıdan algıladığı tehdit sebebiyle silahlar geri çekildiği takdirde güven oluşturulabilir düşüncesindedir. Yani kısaca söylemek gerekirse, korkular antlaşmaların işlerliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Algılamalar, tehdit ve korkular söz konusu olduğunda büyük önem taşımaktadırlar. Bundan dolayı algılamaların değiştirilmesi korkuların azaltılmasında zaruridir. Silahlar farklı bölgelere gönderilebilir, sonra eski yerlerine tekrar getirilebilirler. Silahların kullanımı söz konusu olduğunda artık mesafeler önem taşımamaktadır. Dolayısıyla, silahların hangi noktada konuşlandırıldıklarından çok silahların kullanılmayacaklarının ve muhatap devletlere tehdit olmadıklarının gösterilmesi daha büyük önem taşımaktadır. Yani, silahların antlaşmalar çerçevesinde kontrol edilmesi ve haklarında bilgi verilmesi güven inşası için önem taşımaktadır. Bu durum ise diyalog kurmanın gereğini ortaya koymaktadır. Korkuların azalması ve akabinde algıların değişmesinde atılması gereken ilk adım güven inşasıdır. Güven inşasına ise bir devlet, karşıdaki devlet/devletler grubunun sahip olduğu silahları kendisine karşı kullanmayacağı duygusuna sahip olduğunda başlanabilir.

KAYNAKÇA

- ABD delegasyonu, (2019a), 928th Plenary Meeting of the Forum, Annex 3, Statement by the Delegation of the United States of America, FSC.JOUR/934, Viyana.
- ABD delegasyonu, (2019b), 928th Plenary Meeting of the Forum, Annex 4, Statement by the Delegation of the United States of America, FSC.JOUR/934, Viyana.
- ABD delegasyonu, (2020a), 950th Plenary Meeting of the Forum, Annex 1, Statement by the Delegation of the United States of America, FSC.JOUR/956, Viyana.
- ABD delegasyonu, (2020b), 956th Plenary Meeting of the Forum, Annex 2, Statement by the Delegation of the United States of America, FSC.JOUR/962, Viyana.
- ABD delegasyonu, (2021), 967th Plenary Meeting of the Forum, Annex 2, Statement by the Delegation of the United States of America, FSC.JOUR/973, Viyana.
- AGİK, (1990), Treaty on Conventional Armed Forces in Europe.
- AGİT, (2011), Vienna Document-2011.
- Akçapar, B., (1996), The International Law of Conventional Arms Control in Europe, Munich: Nomos Verlagsgesellschaft Baden-Baden.
- Altes, E.K., (1989), "New Technologies and the Arms Race", Schaerf C., Reid B.H., Carlton D., der., içinde Progress and Failure in Arms Control, Hampshire, London: The Macmillan Press, ss.310-316.
- Altmann, J., (2006) Military Nanotechnology, Potential Applications and Preventive Arms Control, London, New York: Routledge.
- Ayman, G., (1994), Konvansiyonel Kuvvetlerin Denetimi, İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Booth, K., (1987), "Contemporary Strategy 1", Baylis J., Booth K., Garnett J., Williams P., der., içinde Disarmament and Arms Control, New York, London: Holmes and Meier Publishers, ss.140-186.
- Brown, P.S., (1989) "New Technologies and the Arms Race", Schaerf C., Reid B.H., Carlton D., der., içinde The Purposes, Achievements and Priorities of Arms Control, Hampshire, London: The Macmillan Press, s.285-310.

- Carpenter, M.R., (2016), Working Session II: Conventional Arms Control and Confidence- and Security-Building Measures: Problems and Prospects, PC.DEL/984/16, Viyana.
- Cooper, L., (2021), Closing Session of the U.S. FSC Chairpersonship, Remarks by Deputy Assistant Secretary for Russia, Ukraine and Eurasia, Office of the Secretary of Defense, Laura Cooper, FSC.DEL/102/21, Viyana.
- Dean, J., (2014), “Jonathan Dean Pioneer in Detente in Europe, Global Cooperative Security, Arms Control and Disarmament”, Brauch H.G., Grimwood T., der., içinde Conventional Arms Reduction in Europe: Past. Present and Future, Cham, Heidelberg, New York, Dordrecht, London: Springer, s.129-139.
- Dettke, D., (2012), “Arms Control, History, Theory, and Policy, Volume 2: Contemporary Problems and Policies”, Williams R.E., Viotti P.R., der., içinde Conventional Arms Control in the Context of European Security, Santa Barbara, Denver, Oxford: Praeger Security International, s.113-130.
- Delegation of the Russian Federation to the Vienna Negotiations on Military Security and Arms Control, (2013), Otveti Rosiiskoy Federatsii na Voprosnik po Kodeksu Povedeniya, Kasayuschemusya Voenno-Politiçeskih Aspektov Besopasnosti, FSC.EMI/94/13, Viyana.
- Ermenistan delegasyonu, (2021), 2021 Annual Implementation Assessment Meeting, Annex 7, Statement by the Delegation of Armenia, FSC-AIAM.JOUR/24, Viyana.
- European Union, (2018), EU Statement on the Importance of Transparency and Reliability of Military Information, FSC.DEL/19/18, Viyana.
- European Union, (2020), OSCE Forum for Security Co-operation 956th Plenary Meeting. Security Dialogue: Vienna Document, FSC.DEL/224/20, Viyana.
- European Union, (2021), EU Statement at the Opening Session of the US FSC Chairpersonship, FSC.DEL/12/21, Viyana.
- Gilmore, J.S., (2020), FSC Security Dialogue on Vienna Document, U.S. Right of Reply to Russian Federation, FSC.DEL/145/20, Viyana.
- Goldblat, J., (2003), Arms Control, The New Guide to Negotiations and Agreements, London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.
- Gonçarov, V.İ., (2009) Krizis v Oblasti Kontrolya Nad Obıchnimi Vooruzenhiyami, Obozrevhatel/Observer, s.49, aktaran: Otabatmaz T., (2014), Avrupa Güvenlik Anlaşmaları Çerçevesinde Güney Kafkasya Bölgesi İçin Bir Çözüm Modeli, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kitching, C.J., (2003), Britain and the Geneva Disarmament Conference, A Study in International History, Hampshire, New York: Palgrave Macmillan.
- Lachowski, Z., (2002), The Adapted CFE Treaty and the Admission of the Baltic States to NATO, Stockholm: SIPRI.
- MacIntosh, J., (1989), “Back to the Future: Lessons from Experience for Regional Arms Control and Verification”, Mandell B.S., der., içinde Future Verification Requirements: Conventional Arms Control in Europe, Ottawa: Carleton International Proceedings, s.19-48.
- Morgan, P.M., (2012), “Arms Control, History, Theory, and Policy, Volume 1: Foundations of Arms Control”, Williams R.E., Viotti P.R., der., içinde Elements of a General Theory of Arms Control, Santa Barbara, Denver, Oxford: Praeger Security International, s.15-41.

- Norway, “EU Statement on the Vienna Document Modernisation”, Norway and the OSCE, The Permanent Delegation to OSCE, Erişim Tarihi: Mayıs 10, 2021, <https://www.norway.no/no/missions/osce/norway-and-the-osce/statements/statements-with-norwegian-alignment-2021/eu-statement-on-the-vienna-document-modernisation/>
- OSCE, “Progress on Modernizing the Vienna Document Vital to Making the Agreement Effective in Current Challenging Security Environment”, OSCE, Erişim Tarihi: Mayıs 08, 2021, <https://www.osce.org/fsc/296801>
- Otabatmaz, T., (2014), Avrupa Güvenlik Anlaşmaları Çerçevesinde Güney Kafkasya Bölgesi İçin Bir Çözüm Modeli, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atılım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Rittberger, V., Efinger, M. ve Mendler, M., (2002), “East–West Arms Control, Challenges for the Western Alliance”, Dewitt D., Rattinger H., der., içinde Confidence- and Security-Building Measures: An Evolving East–West Security Regime?, New York, London: Routledge, s.89-119.
- Robinson C., (2020), Annual Security Review Conference Closing Session, PC.DEL/774/20, Viyana.
- Rogozin, D., (2015), NATO i Rassiya, Naş Atvet na Ugrozı Zapada, Moskva: TD Algoritm.
- Rusya Federasyonu delegasyonu, (2013), Statement by the Delegation of the Russian Federation, FSC.JOUR/729, Viyana.
- Rusya Federasyonu delegasyonu, (2014a), Proposal for a Draft FSC Vienna Document Plus Decision on Increasing of the Duration of Inspections and Evaluation Visits, FSC.DEL/9/14, Viyana.
- Rusya Federasyonu delegasyonu, (2014b), Proposal for a Draft FSC Vienna Document Plus Decision on Increasing the Size of Inspection and Evaluation Teams, FSC.DEL/8/14, Viyana.
- Rusya Federasyonu delegasyonu, (2014c), 724th Plenary Meeting of the Forum, Annex 4, Statement by the Delegation of the Russian Federation, FSC.JOUR/730, Viyana.
- Rusya Federasyonu delegasyonu, (2019), 928th Plenary Meeting of the Forum, Annex 7, Statement by the Delegation of the Russian Federation, FSC.JOUR/934, Viyana.
- Rusya Federasyonu delegasyonu, (2020a), 950th Plenary Meeting of the Forum, Annex 3, Statement by the Delegation of the Russian Federation, FSC.JOUR/956, Viyana.
- Rusya Federasyonu delegasyonu, (2020b), 956th Plenary Meeting of the Forum, Annex 6, Statement by the Delegation of the Russian Federation, FSC.JOUR/962, Viyana.
- Rusya Federasyonu delegasyonu, (2021), 967th Plenary Meeting of the Forum, Annex 6, Statement by the Delegation of the Russian Federation, FSC.JOUR/973, Viyana.
- Singer J.D., (1962), Deterrence, Arms Control and Disarmament: Towards a Synthesis in National Security Policy, Columbus, Ohio: Ohio State University Press, 1962, chapter 7, aktaran: Booth K., (1987) “Contemporary Strategy 1”, Baylis J., Booth K., Garnett J., Williams P., der., içinde Disarmament and Arms Control, New York, London: Holmes and Meier Publishers, ss.140-186.
- Sulfaro V.A., (1989), Factors Influencing Arms Control, Honors Theses, Paper 296, Illinois: Southern Illinois University Carbondale.

- TASS, “Russia Sees No Sense in Modernizing Vienna Document Amid Containment Policy-Lavrov”, TASS, Erişim Tarihi: Mayıs 05, 2021, <https://tass.com/politics/1096069>
- T.C. Dışışleri Bakanlığı, “Türkiye ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT)”, Türkiye Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı, Erişim Tarihi: Mayıs 05, 2021, https://www.mfa.gov.tr/turkiye-ve-avrupa-guvenli-ve-isbirligi-teskilati-_agit_.tr.mfa
- T.C. Genelkurmay Başkanlığı, (2011), Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Uygulamaları, Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- T.C. Genelkurmay Başkanlığı, (2014), “Güven ve Güvenlik Artırıcı Önlemler (GGAÖ) Faaliyetleri”, Silahlı Kuvvetler Dergisi, Sayı: 419, Ankara: Genelkurmay Basımevi.
- Ulyanov M., (2008), Statement by Mr.Mikhail Ulyanov, Head of the Delegation of the Russian Federation to the Vienna Talks on Military Security and Arms Control, at the 2008 OSCE Annual Security Review Conference, PC.DEL/557/08/Corr.1, Viyana.